

AVALUACIÓ CONTINUADA 3

Data de lliurament: 10-12-2004

Dedicació: 30h. aprox.

Activitat 1

- Vull que imagineu que esteu en una taula rodona dirigida a pares d'alumnes per parlar sobre els efectes d'internet en l'educació escolar. És el vostre torn. La vostra reflexió és un comentari crític de l'article on heu de plantejar quines creieu que són, com a experts, les conseqüències de l'ús d'internet en la manera de pensar i organitzar el coneixement. Expliqueu quines són les característiques de la cultura digital dels joves actuals i quins problemes i reptes creieu que suposa per a la institució escolar. Estem davant d'un enfrontament entre internet i els llibres? Què és el que diríeu i com ho faríeu. Utilitzeu especialment els conceptes del mòdul 1.

Podríem dir que la postura del Sr. Herrero de Miñón és excessivament desconfiada vers Internet. Pressuposa Internet com un perill extraordinari pel text escrit en paper en general i per la cultura bibliòfila específicament, sense recordar una de les reaccions que més s'han repetit al llarg de la història, i que la memòria escrita conserva, el fet que els humans sempre han estat reticents vers les noves tecnologies fins que les han conegut i n'han adoptat els beneficis.

Es presenta el llibre com a dipositori de la cultura i de la memòria inalterada. Precisament això és el que la memòria escrita ha representat des de la seva creació, el pas d'una cultura oral que "redefineix aquells continguts de la memòria que ja han perdut el seu sentit" a una altra que conserva inalterats els records i els esdeveniments.

Aquest és un punt de vista des del qual interpretar el que ens espera; però, no hem d'oblidar que encara que Internet representa "l'actualització constant", no per això deixa de ser el producte d'una cultura caligràfica.

Internet consta d'elements que encara estan lluny de la comprensió global (software, hardware...) però la manera en que tot això ens arriba, no deixa d'estar plasmada en forma de gràfics i escriptura, la qual cosa facilita la transició des de la manera tradicional d'organitzar el coneixement. Anem des de la lectura de les paraules i els textos tal com han estat escrits sempre fins a la ordenació i l'accessibilitat a tot allò que està relacionat amb el que llegim, a través d'hipertextes, bases de dades i programari específic per a cada tasca.

No es tracta d'un enfrontament entre Internet i els llibres, es tracta d'una evolució. Hem passat d'escriure sobre el nostre cos a escriure sobre fulles d'un llibre, de escriure amb un cisell a utilitzar una impremta. Internet és una revolució més de l'evolució de la lectura i l'escriptura. Això és entendre Internet no com una manera de pensar diferent sinó com una eina nova que ens ajuda a pensar, que ens allibera de la concentració en l'ús de la tècnica per a poder centrar-nos en el pensament mateix.

Si hem d'evitar la "negació de la memòria que representa Internet", el que hem de fer és procurar que allò al que Internet ens apropa sigui el més acurat i verídic possible. Una Internet erràticament canviant en els continguts que presenta podria ser tan perjudicial per l'educació dels nostres fills com un llibre d'història escrit des de la visió parcial del vencedor; perquè l'ús de materials virtuals sigui adient per a l'educació dels escolars, aquests materials han d'estar supervisats per pedagogs i pares igual que ho estan els llibres de text que serveixen a tal efecte. Si encara estem a l'inici de l'era d'Internet, aquesta tasca representa un problema per als professionals de l'ensenyament, la resolució del qual dependrà de la pròpia capacitat d'adaptació i d'aprenentatge de la institució escolar; i més, de la capacitat de creació de nous continguts que siguin adients per a l'ensenyament.

Se'ns parla del "perill de la telemàtica de liquidar la diversitat cultural". Si bé és cert que la telemàtica representa certa globalització, tampoc deixa de ser cert que representa un apropament de cultures mitjançant la barreja cultural; tal i com ha passat des que l'home va aparèixer sobre la terra. Només des de l'aparició de l'escriptura, la història que ja s'ha escrit roman inalterada. Internet representa una forma de tornar a la cultura oral, on els fets i les històries, la cultura, evolucionen i s'adapten al mateix ritme que l'home. Per què no aprendre a adaptar-nos mentre ens adaptem?

Si es dóna l'obertura cap a altres cultures, si es dóna la fusió cultural, es normal que la pròpia cultura i la llengua canviïn, com ho van fer moltes cultures del passat en barrejar localment la cultura dels conqueridors amb la dels conquerits. La diferència és que ara la localitat és igual a la globalitat. Al que ens enfrontem realment és a l'adaptació de la nostra cultura per a la millor interacció amb les altres. Els efectes d'Internet en l'educació de les generacions venidores seran la globalització de la cultura i la comunicació; Internet ha de proporcionar als nostres fills un coneixement mundialitzat, enriquït amb els punts de vista d'altres cultures i instantani.

És cert que aquesta instantaneïtat "indueix a la velocitat", també és cert que "el llibre és la delectació de la lectura". Podem voler que això no canviï en el futur, però no som nosaltres qui ho ha de decidir, són els nostres fills els qui ho faran i la millor manera de proporcionar-ls-hi una base des de la qual prendre la decisió adequada, és un ensenyament ric i multimodal, en el qual no es deixi de banda cap possibilitat d'aprendre (ni Internet ni els llibres); en el qual no se'ls negui la possibilitat de conèixer com són les coses i com poden ser.

Diu Herrero de Miñón que "una pàgina web la pot fer qualsevol". Això és, Internet ja no és el reducte dels pocs que poden accedir a la cultura i a la informació. Internet està disponible. A diferència de les primeres societats caligràfiques, amb Internet, la visió del món deixa de ser conservadora i passa a ser oberta i permeable; la transmissió i plasmació de la informació deixa de ser privilegi sagrat d'uns quants i es popularitza, això és, qualsevol pot fer una pàgina web.

Tornant a l'adequació de l'ús d'Internet per a l'educació dels nostres fills, Herrero de Miñón ens parla, tot citant T.S. Eliot, del "coneixement que es perd amb l'excés d'informació". Aquest pot ser un exemple del perill real que representa actualment la cultura digital per als nostres joves, Internet pot representar un perill per a tot aquell que s'aboca frenèticament cap a la nova tecnologia sense el criteri adequat; i com a tal punt feble, ha de ser la nostra tasca el reforçar-lo. Els plans d'estudi a través d'Internet han de incidir sobre l'ensenyament de la selecció de la informació. Hem d'ensenyar a buscar i trobar aquella que ens interessa, aquella que podem absorbir. Internet no representa més repte per l'ensenyança que el que representa ensenyar a utilitzar una eina nova; on és necessària la guia d'un "mestre" i la identificació correcta dels perills per tal d'evitar-los.

(màxim 1 pàgina de resposta)

Activitat 2

- Esbosseu breument i de manera argumentada la vostra adhesió o diferència davant els postulats del determinisme social i el tecnològic, recollint i analitzant el paper de les TIC en les mobilitzacions del 14M, com a causa o conseqüència, d'una transformació socio-cultural.

Ens trobem davant d'una mobilització social, analitzable des de molts punts de vista provinents de les diferents teories de l'acció col·lectiva. Per entendre com s'arriba als fets que van ocórrer i de la manera que van ocórrer el 13M, hauríem d'analitzar com s'arriba a la mobilització des de les seves causes primeres (la conductivitat estructural, la tensió, l'expansió de creences, els desencadenants, el paper de la identitat social...), i a la mobilització per si mateixa com a part d'un Moviment Social més global.

Però, arribats al punt en que la mobilització ha estat gestada per unes causes i unes accions determinades, el que ens interessa és el punt en que la mobilització es produeix. Es diu a l'article que: "Todo el mundo coincidió en que la movilización fue posible gracias a los teléfonos móviles y a su efecto red".

Si ens atenem a un determinisme tecnològic, el desenvolupament de la tecnologia es trobaria en la causa dels canvis socials; per tant només l'ús generalitzat d'aquesta tecnologia propiciaria que la població portés endavant aquests canvis. En el cas que ens ocupa, l'accés a la telefonia mòbil per part de la població hauria impel·lit aquesta gent a utilitzar la tecnologia de la manera que ha de ser utilitzada, comunicant-se a través d'ella, com diu l'article, primer comunicant-se persona a persona i mantenint una llista de contactes als que coneixem, i després, amb la implantació de la tecnologia SMS, enviant missatges de text d'un telèfon a un altre. En el moment en que sorgeix la crisi, la qual es coneguda per la població a través d'una altra tecnologia (la televisió, la ràdio...), tot estaria preparat per desencadenar-se; el coneixement dels fets arribaria a la gent, aquests fets serien "dignes" de ser comunicats (propagats) a través dels SMS i, un cop més, la tecnologia alimentaria la propiciació de la situació, és a dir, de les mobilitzacions del 13M: "A medida que crecía el número de manifestantes convocados unos por otros mediante SMS, más intenso era el mensaje que se retransmitía por radio. Cuanto más intenso era el mensaje [...], más gente se unía a las protestas y más gente mandaba mensajes".

Per contra, des d'un determinisme social, el que hauria passat és que la tecnologia mòbil i els SMS haurien estat l'eina a través de la qual s'haurien produït les concentracions, no essent la causa ni tan sols un element facilitador. En aquest cas, la tecnologia hauria actuat de mecanisme de transmissió d'uns fets que s'havien produït independentment d'aquesta tecnologia i els quals haguessin desencadenat les mobilitzacions del 13M, altra vegada independentment del mecanisme de transmissió emprat.

El fet, és que les mobilitzacions del 13M tenien una altra causa primera diferent de la tecnologia que es fes servir per a provocar-les i transmetre-les. No va dependre en cap cas de la telefonia mòbil ni de la tecnologia SMS que el brou de cultiu de les mobilitzacions fos la Guerra d'Iraq, ni que el desencadenant de les mateixes fos l'actitud manipulativa del Govern vers els fets de l'11M. A més a més, resulta difícil vincular l'existència de la telefonia mòbil amb la ideologia de la gent vers la "legalitat" de la gerra o seva la creença en que estaven sent enganyats.

Si més no, hem d'admetre que tota la informació que vàrem rebre sobre la Guerra i sobre els moviments dels polítics respecte a aquesta, ens van estar comunicats gràcies a la tecnologia. La informació ens va arribar a través de la televisió, la ràdio i els diaris. La nostra opinió es va anar formant a partir de les opinions expressades a través d'aquests mitjans de comunicació; i finalment, la informació sobre les intencions de la resta de la població ens va arribar a través d'una altra tecnologia.

La influència en la nostra opinió per una banda i la immediatesa de la manera de expressar-la, per l'altra, van ser els detonants de les mobilitzacions, per tant, a banda de les diferències polítiques entre bàndols en la guerra i a banda de les decisions preses per persones sobre la manipulació de la informació, no podem dir que les mobilitzacions en el moment en que es van produir i amb la immediatesa que es van produir haguessin estat iguals sense la telefonia mòbil i la tecnologia SMS.

Quina és la conclusió?

Com sempre, existeix un punt mig d'expressió de quins son els fets i les seves causes. Com a éssers humans exposats al medi i a la societat som blanc de la influència de tot allò que ens envolta, i, com no, les tecnologies de la informació i de la comunicació ens envolten cada vegada més.

Així, les TIC determinen la forma de la nostra cultura, al igual que altres tecnologies han determinat la forma de la cultura en altres moments històrics, però no per això la determinen.

El procés que va donar lloc a les mobilitzacions del 13M no hagués estat el mateix sense els SMS, però podem aventurar que d'una manera o altre, més tard o més d'hora, la revolta popular s'hagués produït.

(màxim 1 pàgina de resposta)

Activitat 3

Després de navegar per l'acp i llegir amb atenció les lectures recomenades, contesteu de forma argumentada i reflexiva les següents qüestions:

- Creieu que els trets que defineixen la relació entre els nous moviments socials i internet els podem trobar a l'acp? creus que hi ha altres trets amb els que podríem entendre més coses de l'acp? Posa exemples de l'acp i raona les teves respostes.

Els nous moviments socials es defineixen en base al seu estil d'acció no tradicional. Aquests darrers, en síntesi, es valien d'uns actors molt concrets amb unes necessitats molt concretes (partits polítics, moviment obrer...) relacionats amb el poder dominant i amb un funcionament similar al de les institucions. Els nous moviments, funcionen de manera menys organitzada, al marge dels canals institucionals tradicionals; els actors socials que abans eren dèbils i gairebé muts ara s'identifiquen amb individus que tenen necessitats i preocupacions diferents, i que cooperen per definir els seus interessos locals i més "terrenals" que no pas els de les grans ideologies.

L'aparició d'Internet i la seva difusió mundial facilita la comunicació d'aquests petits actors socials i n'esdevé un dels seus puntals. Obre noves possibilitats de comunicació al tornar-se la tribuna des d'on cadascú pot emetre el seu discurs. Podríem dir que aquesta és la principal sinergia entre Internet i els nous moviments socials, la possibilitat de difusió d'allò que era local (conformat per ciutadans amb interessos de ciutadans) a l'àmbit global (arribar a difondre el moviment a quilometres de distància i en qualsevol moment, sense barreres frontereres ni limitacions de temps i espai).

Com indica Israel Rodríguez, els nous moviments socials es valen d'Internet i de les TIC per a ampliar i modificar les seves estratègies.

Així mateix, Internet també facilita la difusió de la informació de i cap a tots els participants en el moviment; Internet es torna clau a l'hora d'acomplir una altra de les característiques dels nous moviments socials, la disponibilitat de la informació. A diferència de les estructures tradicionals en les que, la informació, es troba en mans d'unes poques persones, en els nous moviments socials la disponibilitat i la difusió de la informació és clau per a fer públics els continguts alternatius bàsics dels nous moviments.

A l'hora, el vincle entre els nous moviments socials i Internet, es reforça per bé una tendència a la desobediència social y els sentiments antisistema que caracteritzen a aquests grups. Certament, no és el mateix utilitzar els canals tradicionals de comunicació (enllaços polítics, diaris, ràdio, etc.) que, d'una manera o altre, estan relacionats amb les estructures de poder, que autoorganitzar la protesta a través d'un canal obert, directament i sense intermediaris.

El portal de l'ACP, i per extensió la comunitat Indymedia, semblen ser una d'aquelles tribunes; grans taulers d'anuncis des d'on tots aquests col·lectius es donarien a conèixer i transmetrien les seves idees i accions al món. És a dir, l'ACP jugaria el paper d'eina virtual (com a part d'Internet que és) per al desenvolupament dels nous moviments socials.

L'ACP existeix en tant que el punt de trobada és algun lloc del ciberespai i en tant que qualsevol hi pot participar en qualsevol moment, és a dir, existeix en tant que existeix a Internet i en base a les TIC:

“No sólo buscamos hacer visibles realidades y contenidos que los medios tradicionales ocultan o ignoran: tratamos también de experimentar con una herramienta —basada enteramente en software libre— que nos permita un modo diferente de construir la información, potenciando una forma de comunicación horizontal, comunitaria, transversal pero que sirva a la vez para articularnos y coordinarnos a las realidades que poseen un poder y un deseo antagonista.”

També podem veure com la desobediència social que relacionàvem abans amb els nous moviments socials, té un lloc preferent dins l'ACP. Ho podem veure a la [presentació](#) que en fan.

Una altra característica dels nous moviments socials seria la forma de participació dels membres del moviment. Aquests, lluny de formar organitzacions “institucionalitzades” i “burocratitzades”, es basen en la participació de tots els seus membres (via publicacions i respostes) i en la descentralització de la presa de decisions (sense censura i sense intervenció dels administradors). En aquest sentit, es trenca la línia emissor actiu >> receptor passiu dels altres medis de comunicació (tv, ràdio, diaris...).

També en aquesta línia, l'ACP rep aportacions de tota mena: declaracions, notícies, presentació d'opinions, convocatòries de reunions, seminaris, manifestacions..., i per part de tothom. La publicació està oberta per a qui vulgui, les col·laboracions són acceptades sense censura, sense un nucli de decisió central que determini que pot ser publicat i que no (I, és possible entrar per primera vegada i veure publicada a la web la teva contribució. Les condicions i característiques de publicació es troben explicades a les [FAQ](#) i a [Col·lectiu Editorial](#).)

Per definició, els nous moviments socials posen l'èmfasi de les seves reivindicacions en la qualitat de vida i la defensa d'interessos més locals i particulars; en aquesta línia, trobem opinions dins el portal de l'ACP des de postures feministes, ecologistes, anarquistes, etc.

A tall d'exemple, hem trobat la convocatòria de [“Jornadas Feminismo y Precariedad: Retos Sociales y Políticos para la Juventud”](#), on es dona a conèixer públicament l'existència d'aquestes jornades, on l'autor de la convocatòria és anònim i en principi no hem de suposar que formi part de la institucionalitat; i on, a continuació de l'article s'hi han publicat opinions de diferents caires. Es tracta d'una convocatòria global, oberta a tothom feta des d'un àmbit local.

En la mateixa línia, hem trobat la [cobertura de la manifestació antifeixista](#) esdevenida a Madrid a mitjans de Novembre. Aquesta seria una mostra de la difusió que un acte concret (local) pot tenir quan la plataforma des de la qual s'explica és Internet.

I, per últim, una nota on es dona a conèixer la [postura de l'associació de pares CEAPA](#) vers la Llei de la Qualitat a l'Ensenyança promoguda per l'anterior Govern. Novament, la xarxa serveix com a plataforma per a expressar el sentiment d'un col·lectiu vers una acció promoguda des de la institucionalitat i contra la qual es lluita a nivell local primer (a través de les distintes organitzacions de pares, mestres, alumnes...) i a nivell global després (a través de la unió d'esforços que proporciona la xarxa).

(màxim 2 pàgines de resposta)

- Has trobat per l'acp un altre exemple de cosmopolítica que no sigui el cas dels moviments ecologistes a Doñana? Perquè creus que es un bon exemple de cosmopolítica?

Encara que per il·lustrar la cosmopolítica reflectida a l'ACP havia pensat en altres temes (moviment gay-lesbià i la seva difusió i assoliments des de finals dels anys '60; les mobilitzacions per l'ajut als refugiats de guerra, en casos recents com la guerra dels Balcans, Etiòpia, Iraq...), el fet és que, exemples de cosmopolítica realitzada o modulada a través de tribunes com l'ACP n'hi ha diversos.

Aprofitant que fa pocs dies en va ser el 20è aniversari, posarem per exemple un tema similar al cas de Doñana, l'actuació davant de la catàstrofe ocorreguda a [Bhopal el 2 de Desembre del 1984](#). No sabria dir si, des del punt de vista ecològic, aquesta catàstrofe va ser més greu que la de Doñana, el cas és que a diferència de Doñana, aquesta es va cobrar milers de vides humanes i en va afectar moltes més (efectes que encara perduren).

La planta química de l'Union Carbide (com Boliden) [va vessar al medi el gas tòxic](#) (com els fangs de Doñana) que va provocar la mort de milers d'éssers vius. Ambdues catàstrofes van ser causa de la negligència de les respectives empreses en termes de seguretat i, en ambdós casos també, les autoritats

locals no havien posat les mesures preventives oportunes ni van actuar com s'esperava després de la tragèdia.

No és habitual que una catàstrofe (natural o no) ocorreguda a l'altra punta del món ens afecti fins al punt que avui tothom recorda el [vintè aniversari](#) del desastre. I encara menys si pensem que qui va patir les conseqüències va ser la població més pobre d'un país del tercer món.

Igual que a Doñana, mentre les autoritats Índies (sense recursos sanitaris ni econòmics per a gestionar els efectes de la tragèdia) deixaven de prendre partit com a part afectada, i mentre l'Union Carbide es desentenia de la responsabilitat, els activistes arreu del món van començar a mobilitzar-se.

Van ser aquestes mobilitzacions que van difondre lliurement la [informació](#) del que havia passat: dades sobre nombres de morts i afectats (diferents a les oficials), lliure informació sobre els efectes del gas a mig i llarg termini (en termes de persones directament afectades i persones d'altres parts del món que podien veure's afectades si el núvol tòxic hagués estat transportat per les corrents d'aire a través del globus); les protestes i reclamacions anaven dirigides a l'Union Carbide i a les autoritats nord-americanes i índies, en contra de la voluntat institucional d'aquests països (altres enllaços: [1](#) i [2](#))

Encara avui organitzacions com [Greenpeace](#) exigeixen la reparació dels danys i encara avui la lluita segueix viva, als [tribunals](#) i [fora d'ells](#).

És això un exemple de cosmopolítica?... Ho és en tant que poc a poc, l'acció dels activistes es va anar difonent fins a donar a conèixer les causes i implicacions de la catàstrofe, posant primer l'èmfasi en cada una de les parts (famílies trencades, aigües contaminades, gent sense feina i amb menys recursos dels que tenien, responsabilitats, necessitats, etc.) i aconseguint, després, que el trencaclosques encaixés per a formar l'escenari de "la catàstrofe de Bhopal" que tots coneixem. Un escenari que ara és conegut a tot el món i que ha generat denúncies i reclamacions de [responsabilitat](#) per una banda i, l'avanç en termes de [legislació](#) per a [evitar](#) que això es [torni a produir](#).

Totes aquestes accions, locals i globals alhora, lentament van aconseguint el reconeixement per part de les institucions i de la població en general de que s'ha de fer alguna cosa. Cada cop hi ha més implicats (organitzacions, tribunals....) que donen a aquest fet un to global enfront del que podia haver sigut sense l'aparició d'aquest moviment.

En aquest sentit, i com podem veure reflectit als hiperlinks del text anterior, Internet ha sigut el mitjà de transport bàsic que s'ha fet servir per a donar a conèixer tota la informació (hi trobem infinitat d'exemples) i, ha sigut el coagulador de tota l'acció global vers la tragèdia de Bhopal; com a difusor d'informació entre organitzacions i cap a la població, com a punt de trobada per activistes o població en general, com a [organitzador d'accions](#) dirigides a pal·liar els efectes sanitaris, socials i econòmics que deixà l'abocament.

(màxim 1 pàgina de resposta)

(màxim 3-4 pàgines de resposta)